

הנחה פרטית בלתי מוגה

בהמשך להמדובר לעיל, וואָס מ'זאָל אָפּלערנען פון מעשה מרגלים, איז דאָ אויך בהנוגע לעבודת האדם, אַז ס'איז דאָ ענינים וואָס לכאורה זיינען זיי ענינים חלשים: זאָגן אים, אַז ער דאַרף איבערקומען אַט דעם נסיון? – דער נסיון פאַר אים איז גאָר קיין נסיון ניט; ער וועט דאָ זיכער איבערקומען,

איז בשעת אָבער ער זיצט אין אַן עיר בצורה, אף על פי וואָס ער איז אַ חלש, אָבער ער האָט זיך דאַרט ביי אים **איינגעפּעסטיגט**, במילא אַז ס'איז געוואָרן ביי אים אַ **הרגל** – איז הרגל נעשה טבע ונטבע בנפשו, אַז ס'ווערט ביי אים אַ **דבר חזק** – דער שווערסטער נסיון וואָס ער דאַרף דורכקומען.

וואָס דערפאַר, בשעת מ'דערציילט אַ אידן, אַז ער שיקט "מרגלים" אַרומקוקן חלקו בעולם, וועט ער טראַכטן, אַז דער ענין איז גאָר קיין נסיון ניט, במילא קען ער אין אים "**אַריינשפּרינגען**" – זאָגט מען אים: "אל תאמין בעצמך!"

טענה'ט ער: וואָס הייסט?! ער האָט קיינמאָל ניט געהאַט קיין **תאווה** צו אַזאָ זאָך, און האָט קיינמאָל **ניט געטראַכט** וועגן דערויף, מיט אַלע פּרטים שבדבר – זאָגט מען: "אל תאמין בעצמך!" ס'קען זיין, אַז מצד **עצם** הנפש, ווי חסידות איז מסביר, האָט דאָס צו אים אַ שייכות,

און דערנאָך קען זיין, אַז ביז דו וועסט קומען צו דעם נסיון און דו וועסט אָנהויבן זיך פירן ניט מלחמה-האָבן מיט דעם דבר חלש, נאָר וואָס דען **טאָן** דעם דבר חלש – וועט דאָס ווערן באַ דיר אַ ענין של **הרגל**, ביז וואָנענט דאָס וועט ווערן **טבע**, און דערנאָך וועסטו ניט קענען בייקומען דעם נסיון, אפילו אַז דאָס וועט זיין פאַרבונדן מיט אַן **איסור** – מצד דערויף וואָס ער איז **הורגל** געוואָרן בזה, איז דאָס ביי אים געוואָרן אַ רגילות און אַ טבע, וואָס דאָס איז דער ענין פון "עיר בצורה" בהנוגע צו הנהגה בלתי-רצויה.

ובלשן הידוע פון ספרי מוסר, וואָס ס'ווערט געבראַכט אויך אין חסידות פון רבותינו נשיאנו, אויף מתרחק זיין זיך "מאה שערים" מן ההיתר, כדי צו באַוואַרענען מ'זאָל ניט אַריינפאַלן אין אַ שער האיסור.

ועל דרך זה אַט דאָס וואָס ער ברענגט אין תניא, אַז אויב ס'איז נעשה **רגילות** שלו, ווערט ער אָנגערופן "לא עבדו",

וואָס לכאורה איז ניט פאַרשטאַנדיק: ער לערנט הונדערט מאָל, און דערנאָך ווערט ער דאָך ניט אַ **בטל** בתורה, וואָרום דעמאָלט איז דאָך ווי ער זאָגט אין פרק ראשון, איז ניט ער איז ניט "לא עבדו" – ער איז אַזאָ וואָס "דבר הוי' בזה וכו'", איז דאָך נאָך דערויף וואָס ער לערנט די הונדערט מאָל – לערנט ער הונדערט מאָל אַ צווייטע משנה צי אַ צווייטער ענין אין תורה, און אַז ער ערנדיקט די הונדערט מאָל לערנט ער אַ דריטן ענין אין תורה, ניט פאַרבונדן מיט "דבר הוי' בזה" – איז ווי אַזוי זאָגט מען אויף אים "לא עבדו"!

איז ער דאָך מסביר, אַז דאָס פאַרלאַנגט ניט קיין עבודה. ער האָט **אַמאָל** געהאַרעוועט אויף דעם, אָבער איצטער דאַרף ער ניט האַרעווען אויף דעם.

נו, איז וואָס האָרט דאָס?

איז האָרן האָרט דאָס אין אַן **עיקר**: אַז ער געוואוינט זיך אַפּ פון האַרעווען מיט זיך – איז אַט דעמאָלט, אַז ס'קומט צו אים אַ דבר חדש, און ער איז ניט רגיל בעבודה – איז אַט דעמאָלט וועט ער דורכפאַלן אין אַ דבר חלש. פאַרוואָס? וואָרום זיין **רגילות** איז, אַז ער טוט ענינים **שהורגל בהם**.

במילא "הורגל בהם" אין לימוד התורה – לערנט ער יעדער זאָך הונדערט מאָל; הורגל אין אכילה ושתי' – עסט יעדער מאָל דוקא דריי מאָל, דעם "לאַנטש" מיטן "דינער" מיטן "סאַפּער", און [אויב] ער איז מקפיד נאָך – איז ער מוסיף אַ "בראַנטש", מיט די אַלע ענינים וואָס די מדינה האָט צוגעטראַכט.

און אַז מ'הויבט מיט אים [אָן] טענה'ן: היתכן?! וויפל אַ שיעור צו עסן, וכידוע "עסן עסט זיך" מיטן גאַנצן סיפור מיטן גאַנצן המשך פון דעם ניגון הידוע –

טענה'ט ער: "דינא דמלכותא דינא!" אַזוי האָט די מלכות דאָ איינגעפירט, אַז מ'גיט אַ הפסק אין עבודה, [אין עבודה כפשוטה, (כ"ק אד"ש צחק והמשך) ניט אין עבודת השם], במילא איז גאַנץ פרי דאַרף ער עסן "ברעקפּעסט", דערנאָך האָט ער "לאַנטש", און דערנאָך האָט ער "דינער", און דערנאָך האָט ער "סאַפּער", און אינצווישן האָט ער אַ "בראַנטש", און דערנאָך האָט ער אַ "פּיוו-אָ-קלאַק טיי", מיט נאָך – מיין בקיאות איז ניט אַזוי גרויס אין דער ענגלישער שפּראַך, אַז איך זאָל קענען אייך אויסרעכענען אַלע עניני אכילה וואָס מ'האָט זיך איינגעקערט איינשטעלן אין דעם זעלבן מעת-לעת!

אַ דבר מפליא! אין איין מעת-לעת איינגעשטעלט געוואָרן אַלע-ערליי סאַרטן אכילה, און יעדערער האָט זיך זיין "שמו אשר יקראו לה" בלשון עסן אז כדי דאָס זאָל האָבן אַ חיות בעם זו.

טענה'ט ער: ער איז געוואוינט דערצו! טענה'ט [מען מיט] אים: נו, וואָס אַז דו ביסט געוואוינט? – טו נייט-קייין-געוואוינטע זאך!

זאָגט מען, אַז מיט אים איז שווער צוצוגיין, וואָרום זיין הנהגה איז: ער לערנט אַ גאַנצן טאָג תורה, אָבער יעדער ענין – נייט מער ווי הונדערט מאל. געוואוינט ער זיך אָפּ פון עבודה מיט זיין טבע. במילא, אַז מ'זאָגט אים: זיבן מאל אַ טאָג עסן, אַנשטאָט – להבדיל – "שבע ביום הללתיך", קען ער זיך דערפון נייט אָפהאַלטן.

ס'טייטש: דאָס איז דאָך אַ דבר חלש. ער וועט עסן צוויי מאל אַ טאָג, ווי די אידן אין מדבר, וועט ער אויך זיין "עם חכם ונבון", און וועט האָבן די גאַנצע עשירות ווי די אידן אין מדבר האָבן געהאַט, פון ביזת מצרים און ביזת הים, און מיטן ים, און מיט בארה של מרים, מיט אַלע גוטע זאַכן –

זאָגט ער: ניי! ער געפינט זיך אָבער אין אַן "ארץ נשבת", און די ארץ האָט מנהגי אכילה, און "אתית לקרתא אזא בנימוסה" שטייט אין **מדרש** און אין **גמרא**, און **אברהם אבינו** האָט זיך אַזוי נוהג געווען, און **משה רבינו** האָט זיך אַזוי נוהג געווען, און די **מלאכים** וואָס זיינען געקומען צו אברהם'ען האָבן זיך אַזוי נוהג געווען, "מי לנו גדול ממשה" – פירט ער זיך אויך, "אתית לקרתא – אזל בנימוסה"!

וואָס אָט דאָס איז די "צרה" מיטן ענין פון "לא עבדו" – אף על פי וואָס כל היום כולו איז "לא פסק פומי" מגירסא. וואָרום ער געפינט זיך אין עולם הזה התחתון הגשמי, און אויך החומרי, און דערנאָך איז דאָ דער "קלוגינקער" וואָס שטעלט-צו מזמן לזמן ענינים וואָס "היום אומר לו כך היום אומר לו כך", אַ נייע זאָך, און אָט דעמאָלט, [אַז] ער נייט געוואוינט צו עבודה – איז ווער ווייס וואָס מיט אים וועט זיין.

וואָס איז דאָ די **שטאַרקייט**? נייט דער ענין מצד **עצמו** איז שטאַרק; די שטאַרקייט איז – דערפאַר וואָס דאָס געפינט זיך אין אַן "עיר בצורה", דאָס איז ביי אים געוואָרן אַ **טבע בנפשו**, וואָס דאָס לאַזט נייט צו קיין ענין אַז דאָס זאָל משנה זיין.

על דרך זה בהנוגע צו "פרזות" וואָס דאָרט געפינט זיך אַ גיבור.

אַז ער געפינט זיך מיט אַן ענין וואָס ער זעט נייט קיין גרויסע שטאַרקייט אַנטקעגן זיך – וועט ער זיך נייט צוגרייטן מיט אַ החלטה תקיפה וגמורה, אַז ער מוז זיך אַזוי פירן.

ער געפינט זיך אין אַ מדינה וואָס בחסד הוי' עליון איז נייטאָ קיינע גזירות נגד התורה ומצוותי, במילא, איז וואָס דאָרף ער צוגרייטן זיך מיט מסירות-נפש – מ'דאַרף גאָר נייט האָבן קיין מסירות-נפש: ער קען לערנען תורה וועט ער קיינעם נייט שטערן, מקיים זיין מצוות וועט ער קיינעם נייט שטערן; ס'איז "פרזות" – מ'דאַרף נייט האָבן קיין חומה גבוה, "חומה ודלתיים", "בריה ודלתיים".

זאָגט מען: ס'קען זיין, אַז דוקא מצד דערויף וואָס דאָס איז "פרזות" – איז דאָס איז דערפאַר וואָס דאָרט געפינט זיך אָט דער נסיון, וואָס דאָס איז אַ נסיון וואָס לגבי אים איז דאָס אַן ענין של "גיבור".

אַז מ'קומט [צו] אים צוגיין זאָגן: זאָלסט מוותר זיין אויף תפילה בציבור, דערפאַר וואָס ס'איז נוגע צו פאַרדינען אַזויפיל און אַזויפיל דאָלער – איז ווערט דאָס ביי אים אַ גוואַלדיקער נסיון! ער איז געוואוינט געוואָרן, אַז אין דער מדינה דאָרף מען פאַרדינען דאָלערס! און דאָס איז "דינא דמלכותא". ווער ס'האָט מערער געלט האָט מערער חשיבות – אפילו מעבר לים, על אחת כמה וכמה במדינה זו.

אָבער זאָגן, אַז דאָס איז אַ חומה נגד קדושה – ס'זעט זיך נייט אַן קיין "חומה ודלתיים ובריה".

זאָגט מען אים, אַז זאָלסט וויסן זיין, אַז ס'קען זיין אַז קיין "חומה" איז טאַקע נייטאָ, לכאורה איז נייטאָ קיין התנגדות, אָבער אָט די ענינים מיט וועלכע דו טרעפט זיך – איז דאָס ענינים וואָס זיי האָבן אין זיך אַ גבורה,

צי אַ גבורה – ווי גערעדט פריער – מצד **הטבע**, צי אַ גבורה – ווי גערעדט איצטער – בהנוגע מצד ענינים אַליין,

אַז מ'זאָגט אַז "ועמד כולם צדיקים" איז דאָ אַזוינע וואָס זיינען "מהדר", – ס'שטייט אין דין, אַז אַ צדיק איז ממונו חביב עליו. וואָס דערפאַר ברענגט [מען] אַ רא"י [יעדער ענין ברענגט מען דאָך אַ רא"י דוקא פון גדולי ישראל]: פאַרוואָס איז ממונו חביב עליו? – דערפאַר וואָס ער פירט זיך ווי יעקב אבינו! יעקב אבינו האָט מקפיד געווען אויף "פכים קטנים", במילא איז ער אויך מקפיד אויף "פכים קטנים".

געבן אַ סך געלט אויף צדקה? גענוג אַז ער וועט געבן ווייניק. ובמכל-שכן וקל-וחומר: מה-דאָך אַז "פכים קטנים" איז תופס מקום – על אחת כמה וכמה אַז צדקה גדולה איז תופס מקום – איז גענוג אַז ער וועט געבן צדקה **בינונית**, אָדער אַ ביסעלע ווייניקער דערפון.

און גלייך איז די רא"י פאַרבונדן, ווי געזאָגט, מיט [דעם וואָס] ביי אַ צדיק איז אפילו אַ פחות מפרוטה, אפילו "פכים קטנים" איז אויך תופס מקום.

זאָגט מען אים: ס'איז דאָ תורתו של הבעל שם טוב אַ **ביאור** אויף דעם, אַז אין יעדער ענין וואָס ס'איז דאָ ברשותו געפינט זיך אַ ניצוץ של קדושה, און דער ניצוץ של קדושה געפינט זיך ברשותו דערפאַר וואָס ער

דאָרף אים מברר זיין, און זיין נשמה קען ניט באַקומען די שלימות סיידן איר עבודת ה**בירורים** וועט זיין בשלימות,
איז דער וואָס איז ניט מקפיד אַז ער זאָל זיין נשמתו בשלימות – האַרט אים ניט "פכים קטנים", אָדער אפילו פכים בינונים, אַבי בכללות איז ער אין דעם סוג פון לומדי תורה ושומרי מצוה;
בשעת ער איז אָבער אַ צדיק, "ועמך כולם צדיקים", ווי אַ איד **דאָרף** זיין – איז אַט דעמאָלט איז ער מקפיד, אַז ער זאָל מברר זיין אַלע ענינים וואָס דער אויבערשטער האָט אים צוגעשטעלט, אַז דאָס געהערט צו זיין חלקו בעולם, צו זיינע בירורים.